

PROJEKTIVNÍ METODY

Dělení psychodiagnostických metod – opakování (Svoboda, 1999)

Klinické metody – Pozorování, Rozhovor, Anamnéza, Analýza spontánních produktů,

Testové metody - Výkonové testy (Testy inteligence, Testy speciálních schopností, Testy vědomostí)

- Testy osobnosti
- **Projektivní testy (verbální, grafické, manipulační)**
- Objektivní testy
- Dotazníky
- Posuzovací stupnice

Přístrojové metody (detektor lži)

Projekce ...

...je psychologický termín, který lze chápat dvěma způsoby: tradičním psychoanalytickým a novějším, obecnějším

Psychoanalytický význam

Původní význam termínu projekce přinesl do psychologie Sigmund Freud v roce 1894. Šlo o mechanismus obrany proti úzkosti, který umožňuje připsat vlastní (často nevhodné či odmítané) snahy, přání a pocity jiným osobám a okolí.

Ne-psychoanalytický význam

"Proces, v němž vyšetřovaná osoba promítá obsahy svých duševních procesů navenek mimo sebe, připisuje je jiným nebo je spatřuje v jiných lidech, zvířatech, rostlinách, předmětech či dějích" (Šípek, 2000)

Projektivní metody...

...jsou psychodiagnostické metody, které využívají principu projekce. Tyto metody stojí na předpokladu exteriorizace chování, kde projekční techniky slouží jako katalyzátor.

Velikou výhodou projektivních metod je, že nevyvolávají atmosféru testové situace jako jiné metody. Zkoumaná osoba má navíc minimální či nulovou možnost záměrně zkreslit výsledky, jelikož neví, co daný test sleduje.

OTÁZKY: Projektivní metody jsou řazeny mezi testové metody, mají ale parametry testu? Jaké jsou psychometrické vlastnosti testu? Vyjmenujte:..... Charakterizujte projektivní metody z hlediska těchto 4 parametrů.

Psychometrické vlastnosti projektivních metod

Projektivní metody kladou velké nároky na psychologa, na jeho zkušenosti, vědomosti a intuici. Obecně se soudí, že validita projektivní metody roste se zkušeností a zručností psychologa v dané metodě. Obecně je validita a reliabilita projektivních metod kritizována jako sporná. V některých

interpretativních systémech je patrná zřejmá snaha o zlepšení psychometrických možností daných metod (např. ROR, TAT – viz přednáška k těmto metodám, viz Svoboda 1999).

Objektivita – druhy: při zadávání, při vyhodnocování, možnost zkreslení probandem

Tzv. „paradox objektivity“: Mnohé testy, jejichž objektivita při vyhodnocování je vysoká, např. dotazníkové, metody, mají nízkou míru objektivity vzhledem k možnosti záměrného zkreslení ze strany vyšetřovaných osob. Na druhé straně u testů, kde ovlivňování výsledků pokusnými osobami nepřichází de facto v úvahu, je obtížnější dosáhnout jednoznačného vyhodnocování a tím i dostatečné objektivity (např. Rorschachův test). Pak hraje významnou roli zkušenost examinátora s daným testem.

OTÁZKY:

Jsou projektivní techniky nebo metody? Proč?

Jsou konečně spíše testové nebo klinické? Z jakého pohledu, proč?

Dělení projektivních metod

dle: Svoboda (1999), Šípek (2000)

1. verbální techniky (Slovní asociační experiment, ROR, Zullinger, Hand test, TAT

(CAT, CATO), Test rodinných vztahů (Antony Bene), testy nedokončených vět Rosenzweigův

obrázkový frustrační test

2. grafické techniky: Test kresby lidské postavy (DAP), Test stromu, Kresba rodiny, Kinetická kresba rodiny, Kresba začarované rodiny, Blochův test MDZT, Test tří stromů, Dům-strom-člověk, Warteggův kresebný test

3. manipulační techniky (techniky volby): Test barevného diferenciálu, Lüscherova klinická diagnostika, Barevný pyramidový test, Sceno test, Test světa

Projektivní techniky pro dospělé

Asociační experiment – Jung, Čapek

Rorschachovy tabule

TAT

DAP – Draw a person test

Baum test

Projektivní techniky pro děti

CAT

Test rodinných vztahů _Anthony/Bene

Projektivní interview

Rosenzweigův frustrační test

Test nedokončených vět

Kresba rodiny, Kresba začarované rodiny

Doll play, Sandspiel